

HOVAWART *vereniging*

Ledencontactblad
Hovawart Vereniging Nederland
Zomer 2014

1

Lidmaatschap en contributie

De contributie bedraagt € 30,- per jaar, vooraf te voldoen. Gezinslidcontributie € 5,- per jaar.

Adreswijziging, aanmeldingen opzegging: secretarishovawartvereniging@gmail.com. Opzegging lidmaatschap kan schriftelijk of per e-mail en op elk moment conform de statuten van de vereniging.

Kamer van Koophandel nr. 60877707
Bankgegevens nl59 ingb 0006 5426 75

Lovense Kanaaldijk 40
5015 AK Tilburg, NL
www.hovawartvereniging.nl

Bestuur

- Kees van Gorp, voorzitter
Tel. 06-54716556
voorzitterhovawartvereniging@gmail.com
fokcommissaris en internationaal contact
- Yvonne Buster, secretaris
06-53157386
secretarishovawartvereniging@gmail.com
- Camiel Daamen, penningmeester
(073) 6411189
pmeesterhovawartvereniging@gmail.com
- Cissie Peijen, bestuurslid pup & rasinformatie
Tel: 06-15595525
pupinfohovawartvereniging@gmail.com

Trainingen te Tilburg

Kees van Gorp, Kamila van Gorp, Mijke Staps

Ledencontactblad

Marcel van Dijk
redactiehovawartvereniging@gmail.com

Webmaster

Kamila v Gorp
e-mail: Boxerdlaciebie@wp.pl

Beste Hovawart- liefhebber

Met trots presenteer ik u de Hovawart Vereniging Nederland. We zijn niet de eerste Hovawart rasorganisatie, maar wel de gezelligste en toch ook zéér serieuze, dat kan ik nu al zeggen!

Veel Hovawartliefhebbers hebben mij er toe bewogen een nieuwe vereniging van vrienden voor ons ras op te richten. Ik heb er lang over nagedacht. Het vooruitzicht van liefhebbers die ongeorganiseerd verdergaan met hun honden-hobby, duwde me over de streep, want dat is slecht voor ons fantastische Hovawartras.

Mijn keuze om weer vol vertrouwen en met veel energie te werken komt voort uit liefde voor ons ras, al vele jaren inmiddels. De hoeveelheid mensen die de Hovawart Vereniging Nederland in zo'n korte tijd als lid heeft mogen verwelkomen maakt me ook persoonlijk trots.

Nu is het zaak dat we met zijn allen en liefst met grote inspanning gaan inzetten zodat onze vereniging uitgroeit naar de organisatie die we voor ogen hebben en een belangrijke rol kan spelen in de bescherming van ons ras én het plezier om er mee te leven en werken. Goede honden hebben we zeker en gemotiveerde leden ook! Dat is mijn overtuiging en dat is waar ik me graag voor inzet.

Kees van Gorp

Dagboek van Houwaerts Ferre!

Familie Schrauwen

Al meer dan 14 jaar is Hush (Husky x Poedel !?) een vaste waarde in ons gezin. Maar nu hij wat slechter begint te horen en te lopen dachten we aan een tweede hond. Deze keer niet uit het asiel want Hush was al 9 maanden toen hij bij ons terecht kwam; nee nee... all the way en via een erkende fokker. Eerst had ik een black and tan coonhound na veel opzoekwerk op het internet in het vizier. Eerste contacten waren reeds gelegd met een fokker in Hongarije, maar wegens te ver en ook enkele karaktereigenschappen die niet zo bij ons pasten sprong deze deal toch af.

En wat vind je van dit ras? vroeg Magd op een avond. Een Hovawart en ze bestaan ook in zwart/blond! Een Hova-wat??? Ik kwam uit mijn luie zetel naast de PC staan. Nooit van gehoord!! Of wacht eens ... heeft Paul nooit zo'n hond gehad? Ik belde hem direct op. "Ja

klopt, mijn vorige was een Hovawart, een schitterende wel wat eigenwijze hond maar met zo'n grote tuin echt iets voor jullie! Ik ken ook wel een hele goeie fokker die jullie wel zou kunnen helpen." En zo komt het dat na nog wat opzoekwerk over het karakter (van de hond natuurlijk!) ik het nu al legendarisch herkenbare antwoord van Kees aan de andere kant van de lijn kreeg : "Komt ne keer langs, dan bespreken we da met een bakske koffie en alles komt goed!"

Na verschillende telefoontjes en het nodige e-mailverkeer namen we Laurette , die zelf beroepshalve enorm veel ervaring met honden heeft, mee eind 2013 en reisden af naar Tilburg alwaar we na een informatief en hartelijk gesprek onze eerste Hovawart in levende lijve zagen. "Doeshi is nu snel loops", vertelde Kees," en binnenkort ga ik ermee naar een heel sta-

biele mooie reu in voormalig Oost-Duitsland en wie weet!? Hou de website maar in de gaten en misschien zit er wel eentje voor jullie bij!
Je hoort wel iets van mij als het zover is!”

Zo gezegd zo gedaan en inderdaad na een tijdje stond te lezen: “Wij verwachten pups begin februari “ met een mooie foto van de toekomstige moeder en vader en hun respectievelijke stamboom erbij. Regelmatig werd even houwaerts.nl geraadpleegd. December en januari gingen tergend traag voorbij. Wachten maar! Toen februari aanving werd er zelfs dagelijks even gecontroleerd of er nog geen nieuws was. Dan eindelijk ... op 6 februari waren er 10 pupjes geboren aan de Lovense Kanaaldijk! Maar ja ; zat er wel eentje voor ons bij? Ik had namelijk verteld dat we graag een zwart/blond reutje zouden willen en wij vonden een héle donkere black and tan

veruit de mooiste.

Hoe doe je dat dan want je brandt van nieuwsgierigheid? Bel je even op en zeg je : “Hé Kees, is er een pupje voor ons bij? ”Nee, toch maar niet doen, je hoort wel iets had Kees gezegd ! Nagelbijtend afwachten dan maar...

en zo werd het 8 en 9 februari en we hadden nog steeds niets gehoord dus dachten we dat we niet bij de gelukkigen waren. Goh, wat jammer toch!

Tien februari was ik jarig en je weet hoe dat gaat. Familie op bezoek, gezellig een stukje taart eten en dan .....tringringgg! Rik!telefoon! 't Zal wel voor jou zijn vandaag? Ik neem dus op ...

Hallo Rik; hier Kees! Het lijkt wel of de duvel ermee gemoeid is maar er zit één hééél donker zwart/blond reutje bij, dus heb ik een pupje voor jullie!!!

Echt?! Super! Mijn hart slaat een keer over van de opwinding! Schitterend! Ik zeg nog tegen Kees dat ik me geen beter verjaardagscadeau dan dit nieuws kan voorstellen. Het donkere reutje helemaal rechts op de site is het; bel me maar op dan kan je eens komen kijken binnenkort, geeft hij nog mee.

Een zalig gevoel geeft dat hoor als je dan de hoorn inhaakt! Je hebt zin om direct de auto in te stappen en naar Tilburg te racen maar uiteindelijk bezochten we pas op 19 februari voor de eerste keer Doeshi en de pups.

Wat een snoepjes, zo'n kleine hummeltjes van twee weken! En welke is nu de onze? Nou, zegt Kees, de kleinste van de hoop (geboortegewicht 395 g).

Amai, dat is wel een serieus verschil met de rest! Kees stelt ons gerust en vertelt over een dubbele dekking met enkele dagen tussen en over de conceptie. Het is best mogelijk dat hij van de tweede dekking is. Als pup kan hij dat niet vlug inhalen op de anderen, maar dat wil niet zeggen dat hij later de kleinste blijft. Gerustgesteld keren we terug naar het 60 km verder gelegen Wuustwezel.

Vanaf nu worden de puppies wekelijks bezocht! Het kleinste detail wordt onder de loep genomen. Komen ze genoeg aan, mankt ons pupje niet of wat is dat daar aan de oogjes?? Vragen die Kamila en Kees met de nodige aandacht en zorg voor iedereen proberen te beantwoorden.

Er is ondertussen een boxerpupje bijgekomen

dat een tweede kans krijgt bij supermama Doeshi. Het is wel een rakkertje met pit, de Wartjes zullen het geweten hebben!

Het is ook altijd de zoete inval bij Kamila en Kees. De pups worden vertroeteld en gefotografeerd dat het een lieve lust is en daarna is er nog tijd voor een gezellige babbel, en soep gekruid met sterke verhalen.

Kleine Alexander verovert moeiteloos alle harten. Wat een schatje!

Thuis worden de foto's heel snel op de computer geplaatst en door iedereen bekeken. Na enkele weken mogen de pups buiten komen en wordt er al over socialisatie gesproken. Op 15 maart maken de pupjes hun eerste autorit en gaan naar het bos. Sommigen wat onwennig en geregeld omvallend, wat kan een takje toch een énorm obstakel zijn hé, maar een succes is het wel!

Dan volgt de puppyavond waarbij Kees met grappen en grollen je informeert over de nakende komst van je trouwe vriend en wat te doen en zeker niet te doen. Alexander probeert pa de loef af te steken en frazzelt lustig mee. Grappig om te zien!

Zelf gebakken cake en andere zoetheid worden vlot geconsumeerd! Als klap op de vuurpijl nodigt Kees iedereen zondag 30 maart uit want dan gaan we de kinderboerderij bezoeken en komt de vader van de wartjes langs! Nou jongens, dan gade ne keer wa zien!

Zoo ne mooie hond jongen!!!

Vol verwachting komen we op de ondertussen al

vertrouwde plaats aan. Vader is er al en Kees heeft niet overdreven. Wat een imposante mooie verschijning is die Leo! Jongens toch! Na een tijdje gaan we met z'n allen op de grote weide. Eerst even afwachting hoe de vader op zijn dolle kroost zal reageren. Maar na wat gesnuffel wederzijds lukt dat wonderwel. Wateenschouwspel! Hovawart, Boxeren, Bostonterriër en alle baasjes met familie en vrienden op dezelfde wei.

Je moet goed kijken waar je stapt want iedereen loopt door elkaar en voor je het weet loopt er zo'n hummeltje voor je voeten !

Daarna de auto in en naar de kinderboerderij waar de hovi's de attractie van de dag worden. Niemand heeft nog oog voor de andere dieren wanneer pappa Leo met zijn kroost verschijnt. Iedereen wil de lieverdjes eventjes knuffelen.

Daarna terug naar Kees die trakteert op lekkere hamburgers .

Wat een mooie dag. Onvergetelijk !

"Kees vroeg ons nog expliciet om de ezel van de kinderboerderij niet mee te brengen maar die hebben we daar niet gezien. Volgens ons was die de ganse tijd gewoon aan het hamburgers bakken!"

Dinsdag 1 april werd er gechipt en woensdag zijn we met kriebels in de buik Ferre gaan halen. Zou alles vlot verlopen ? Maar zoals Kees altijd zegt : Komt goed ! Komt goed ! Bedankt Kamila en Kees voor de goede zorgen en de warme ontvangst .We voelden ons direct thuis bij jullie!

Groeten van de familie Schrauwen!

Erfelijkheid

door Kees van Gorp

Het lichaam bestaat uit een groot aantal organen. Deze organen zijn opgebouwd uit verschillende weefsels. Deze weefsel bestaan op hun beurt weer uit miljarden cellen. Cellen zorgen ervoor dat alles in en met het lichaam goed werkt.

Cellen

De eerste cellen in een nog ongeboren pup groeien uit tot allerlei verschillende celsoorten. Tijdens deze ontwikkeling krijgen de cellen hun specifieke functie. Het worden bijvoorbeeld hersencellen, huidcellen of spiercellen.

Chromosomen

Elke cel bevat een volledige kopie van het erfelijkheidsmateriaal van de ouderdieren. Dit gebeurt in de vorm van chromosomen. Bij elke celdeling wordt een kopie gemaakt van

al het erfelijkheidsmateriaal. Chromosomen zijn de dragers van de genen. De chromosomen bevatten alle genetische informatie die nodig is voor het ontwikkelen, in stand houden en voortplanten van een individu/levend wezen.

DNA

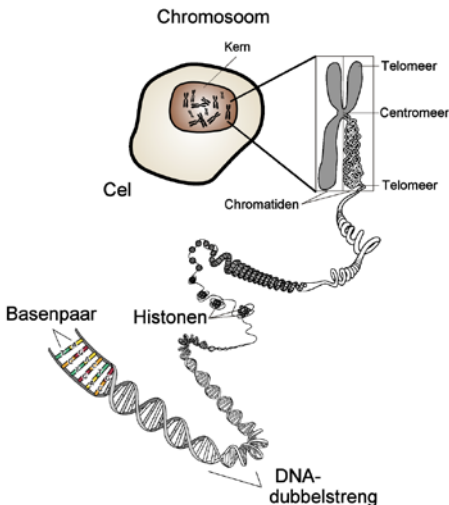
Chromosomen zijn voor te stellen als lange strengen. Deze bestaan uit een stof die we DNA (desoxyribonucleïnezuur) noemen. Het DNA bevat de code waarin al onze erfelijke eigenschappen zijn vastgelegd. DNA is een afkorting die staat voor deoxyribonucleïnezuur. De afkorting DNA komt uit de engelse taal. deoxyribonucleïnezuur. In het Engels vertaald dus Desoxyribonucleicacid, vandaar de A ipv de Z.

DNA zit dus in iedere cel in het lichaam, in ieder mens, dier en plant kortom in alle levende

dingen. DNA is een noodzakelijk iets om te kunnen leven. Zonder DNA kun je of kan er dus niet leven. Dat komt doordat DNA als het ware bepaalt wat er gebeurt. Dat doet het niet zelf, maar dat doen eiwitten. En die worden gemaakt naar de voorschriften die in het DNA zijn opgeslagen. Hoe zit dat?

DNA ligt in de kern van iedere cel en het bestaat eigenlijk uit twee lange kralenkettingen, die om elkaar heen gedraaid zijn, als een soort wenteltrap. Dat noemen we een α -helix. Het is pas sinds 1953 bekend hoe ze precies zijn gedraaid, en de heren Watson en Crick waren de eersten die het uitvonden. Eigenlijk was het waarschijnlijk Rosalind Franklin die het echte Eureka momentje had, maar vrouwen en wetenschap, dat ging in die tijd nou eenmaal niet zo lekker samen en het zijn vooral de mannen die de credits voor het werk kregen (namen).

Gen

Een gen is een stukje afgebakend DNA dat de informatie bevat voor de vorming van een bepaald eiwit. Eiwitten gaan verbindingen aan met andere eiwitten, en hebben daardoor meerdere taken in het lichaam. Genen bepa-

Wachter

“Keertwending!”, galmt het over het trainingsveld. En u weet niet hoe snel u zich om moet draaien. U vergeet

er welhaast uw grote vriend bij, die vol verwachting de verandering van richting accepteert.

“Halthouden met zit!” Poink, en u staat stil. “Zit” mompelt u nog vriendelijk naar uw goedlachse hond, die u onveranderd vol ontzag aankijkt. “Volg”. U hoeft het zelf al niet meer te zeggen. Uw kameraad hoorde het commando al voordat u goed en wel beseftte wat er geroepen werd. In een straf tempo loopt u vooruit, met maar één gedachte: “ik moet wel een rechte lijn lopen!”

“Linksomkeert!” Hoppakee, daar gaan we weer, toch weer de verkeerde kant op gedraaid. Links, rechts, het gaat allemaal zo snel. “Af!”, buldert het weer. Uw hond ligt al. Met van die baldadige pret ogen want wéér was uw commando niet meer nodig...

Plotsklaps is het u helemaal duidelijk. Gedrag en gehoorzaamheid? Dat gaat helemaal niet over mijn hond! Die commando's zijn voor mij! Nou, daar weet ik wel raad mee! Want ik ben een echt Hovawart-baasje en die zijn rebels en eigenwijs! Kom maar op met dat commando! Nee, geen 'volg', 'plaats', 'staan' of 'vak'. Ik luister alleen nog maar naar “zit”! En dan zit ik! Met een tevreden blik; klaar voor de versnaperingen!

len al erfelijke eigenschappen, bijvoorbeeld de kleur van ons haar en ogen. Verder zorgen de genen voor de overerving.

Opbouw van DNA

De kralenkettingen waaruit DNA is opgebouwd, bestaan uit vier verschillende ‘kralen’, die we de nucleotiden noemen. Een nucleotide bestaat uit drie onderdelen, waarvan er één van de anderen kan verschillen. Dit is de base. Er zijn vier verschillende basen die worden aangeduid met de letters A, T, G en C, dat zijn afkortingen van de namen adenine, thymine, guanine en cytosine. De kralenkettingen zijn om elkaar heen gedraaid, en daarbij zitten twee basen van de twee kettingen tegenover elkaar. A zit altijd tegenover T en G zit altijd tegenover C. Deze vier letters vormen het alfabet van alle informatie die een cel nodig heeft. Het lijkt een klein alfabet, maar de computer gebruikt maar twee letters (of eigenlijk cijfers; 0 en 1) en die doet het ook heel behoorlijk.

Omzetting van de informatie naar RNA

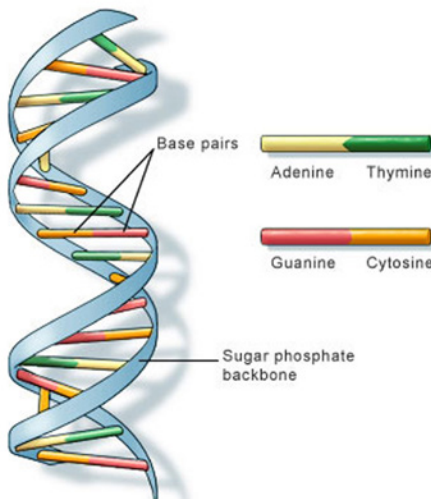
Het alfabet van het DNA wordt afgelezen door RNA-polymerase. RNA is een kopie van DNA, met een paar verschillen. Ten eerste heeft de afkorting een R ipv een D, en dat komt doordat de volledige naam ribonucleic acid is; er is een kleine verandering in een van de drie onderdelen waaruit de kralen zijn opgebouwd. Verder kan RNA de kern verlaten, waardoor het de informatie vanuit de kern naar de cel kan brengen. DNA blijft in de kern. En RNA

is opgebouwd uit A, C, G en U. Er zit dus een uracil in i.p.v. een thymine. RNA-polymerase haalt de twee kralenkettingen – strengen – uit elkaar daar waar er een code staat voor ‘beginnen met kopiëren’. RNA-polymerase gaat precies op die code (de promotor) zitten, en begint te lezen. Terwijl het dat doet, zoekt het RNA-nucleotides, die precies passen op het DNA. Dus als er een G zit in het DNA, zoekt het RNA-polymerase een C, en als er een A zit in het DNA zoekt het RNA-polymerase een U. Tegenover een T komt een A en zo maakt het RNA-polymerase een lange, complementaire (tegengestelde) streng. Net zo lang tot hij een code tegenkomt die betekent ‘stoppen met kopiëren’, dan laat hij DNA en RNA los, en de DNA-streng draait zich weer om zichzelf. De gevormde RNA-streng noemen we messengerRNA (afgekort tot mRNA) omdat hij de kern

kan verlaten om een boodschap van het DNA naar de rest van de cel te brengen.

Omzetting van de informatie naar eiwitten

Als dit mRNA buiten de kern in het celplasma komt, kan het nog steeds niet veel doen. De informatie die het bevat, moet eerst omgezet worden in eiwitten, die ook daadwerkelijk wat kunnen doen. Een ribosoom kan de informatie van het mRNA omzetten in een eiwit. Een ribosoom leest niet per één letter, maar per drie. Zo’n stukje van drie wordt een codon genoemd. Het ribosoom gaat op een codon zitten (bijv. AUG), en zoekt een transferRNA (tRNA). Dat is een stukje RNA dat precies de letters ‘andersom’ heeft - een anticodon - en bovendien een aminozuur draagt. Dat aminozuur is niet zomaar een willekeurig aminozuur, maar elk anticodon heeft een bepaald aminozuur bij zich. Als het ribosoom het goede tRNA heeft gevonden, gaat hij een stapje van drie vooruit, en zoekt het volgende passende tRNA. De aminozuren die deze tRNA’s dragen, plakt hij aan elkaar, en hij gaat weer verder de mRNA streng af. Zo ontstaat een keten van aminozuren; een eiwit! Na een tijdje komt het ribosoom bij een codon dat betekent: stoppen, alles laat los, en het eiwit is klaar.

U.S. National Library of Medicine

Eiwitten als de uitvoerende medewerkers

Eiwitten kunnen dingen doen in de cel. Het zijn eigenlijk de werkers. Insuline bijvoorbeeld, is een eiwit dat de bloedsuikerspiegel regelt. Hemoglobine is een eiwit dat zuurstof kan transporteren in het bloed.

Er is zelfs een mechanisme waarmee wordt doorgegeven aan de kern dat er genoeg van een bepaald eiwit is. Dat eiwit wordt dan dus niet meer gemaakt. Je kunt dus zeggen dat DNA uiteindelijk bepaalt wat er gebeurt. ■

Calcium Carbonicum

Calcium Carbonicum is een mineraal afkomstig uit het dierenrijk. Het wordt gemaakt van de schelp van een oester. Het lichaam heeft calcium nodig om efficiënt te werken. Er worden namelijk in het lichaam verschillende essentiële eiwitverbindingen gevormd. En dat heb je nodig voor je botten en spieren.

Dit middel is er eentje met een gouden randje, omdat het zo vaak nodig is bij mensen en vanwege zijn grote werking. Het is een element dat mensen en dieren in zich hebben en nodig is voor de cel-opbouw. Vaak is het ook nodig bij baby's. Sommige homeopaten zeggen wel dat elke baby een korrel Calcium kan gebruiken. Daar sta ik niet achter, want homeopathie is juist een geneeswijze dat echt per individu kijkt welk middel er nodig is. Dat is wat de homeopathie zo mooi en interessant maakt.

Welke types hond hebben Calcium Carbonicum nodig?

Het zijn wat weke types die dit middel nodig kunnen hebben. Ze hebben vaak een groot hoofd zijn lekker lomp, niet erg dik. De hond is wat traag van begrip. Ze zijn vaker wat angstiger en schrikken sneller. De pup is zeker mollig, erg grof en heeft een grote kop en een dikke buik. Ze hebben veel vel en weinig spieren. Ze zijn lekker lui, maar niet traag oid. Absoluut niet. Maar hij is liever lui dan moe. Als een dergelijke pup last heeft van zijn gewrichten zou calcium geweldig kunnen helpen. Klachten die vaak voorkomen bij honden die calcium nodig hebben zijn: "botuitgroeisels, eeltknobbels, gewrichtspijnen en artritis, gewrichtsontstekingen tot epilepsie toe. Ze kunnen niet tegen slecht weer; kou en vochtig weer is echt een ramp voor deze honden.

*Dierengroet,
Mariëlle van Zijl*

*Klassiek homeopaat
www.homeopathietilburg.nl
info@homeopathietilburg.nl*

DNA onderzoeken

Heeft u wel eens DNA laten onderzoeken van uw hond? De kans is groot dat u er wel van gehoord heeft maar niet precies weet hoe of wat. Bij het Dr. van Haeringen Laboratorium (VHL) in Wageningen zijn er steeds meer DNA-testen voor honden beschikbaar. U kunt er terecht voor een groot aantal testen op erfelijke afwijkingen of erfelijke kenmerken. Het DNA materiaal kan ook worden opgeslagen in een DNA-databank.

In het DNA is de erfelijke code van elk individu vastgelegd. Deze code bepaalt bijvoorbeeld tot welke soort en tot welk ras het dier behoort. Maar ook welke erfelijke ziekten en afwijkingen het dier bij zich draagt. Omdat elk dier uniek is en geen twee dieren hetzelfde zijn, heeft elk dier zijn eigen unieke 'DNA-profiel'. Bij de voortplanting wordt de helft van

het profiel van de vader en de helft van het profiel van de moeder aan elke nakomeling doorgegeven. Het is mogelijk een deel van de erfelijke code zichtbaar te maken en deze bijvoorbeeld te vergelijken met die van familieleden. Dit kan met behulp van speciale laboratoriumtechnieken.

Het DNA-onderzoek maakt de laatste jaren een geweldige ontwikkeling door. Over de hele wereld wordt door tal van onderzoeksinstituten veel geld en energie besteed om DNA-markers te vinden. Met behulp van DNA-markers kunnen veel erfelijke gezondheids- en welzijnsproblemen bij onze huisdieren worden voorkomen. De ontwikkeling van DNA-markers biedt daarom veel mogelijkheden voor de nabije toekomst. Over enkele jaren zullen honderden DNA-markers beschikbaar zijn. Met name voor de best onderzochte diersoorten zoals de hond.

Erfelijke afwijking of kenmerk?

Erfelijke afwijkingen of erfelijke problemen zijn ongewenst. Erfelijke kenmerken zoals de aanleg voor een bepaalde vachtkleur of haarlengte, kunnen heel gewenst zijn. VHL heeft ongeveer 50 testen voor erfelijke afwijkingen en een tiental voor erfelijke kenmerken. Waar in dit artikel wordt gesproken over erfelijke afwijking kan ook erfelijk kenmerk worden gelezen.

Waarom DNA-onderzoek?

DNA onderzoek bij honden kan worden ingezet om verschillende redenen:

1. Vaststellen erfelijke aanleg voor (ras)specifieke afwijkingen

Via DNA kunnen honden op enkele tientallen erfelijke afwijkingen worden getest. Met deze informatie kan al op jonge leeftijd worden bepaald of de inzet van het dier voor de fokkerij gewenst is. Dieren die geen

of geen ernstige erfelijke afwijking bij zich dragen kunnen dan met een geruster hart worden ingezet voor de fokkerij. Dankzij DNA onderzoek kan met beleid om worden gegaan met bepaalde afwijkingen in het ras. Door de strategische inzet van waardevolle dieren kan met behoud van de genetische variatie een erfelijke afwijking in een populatie worden teruggedrongen.

2. Bevestigen diagnose erfelijke afwijking

Veel erfelijke afwijkingen worden pas op latere leeftijd zichtbaar. Bij een dier dat zichtbare verschijnselen van een erfelijke afwijking vertoont kan DNA onderzoek de diagnose of het vermoeden bevestigen

3. Het DNA profiel: wie is de vader en wie is de moeder?

Iedere rashondenfokker weet dat de juiste afstamming van een nest eenvoudig is te

bepalen door het DNA profiel van de pup te vergelijken met het DNA-profiel van één of beide (veronderstelde) ouders. In sommige landen vraagt de daar verantwoordelijke Kennel Club de afstamming van een pup uit elk nest op basis van DNA te controleren. Afstammingsonderzoek is alleen mogelijk als het DNA-profiel van de ouders bekend is. Dit betekent dus dat wanneer afstammingsonderzoek gevraagd wordt, het DNA-profiel van het fokdier beschikbaar moet zijn.

CombiBreed® en CombiGen®, unieke pakketten van DNA testen

De unieke CombiBreed en CombiGen pakketten zijn een krachtig antwoord op de steeds terugkerende kritiek dat (ras)honden te veel erfelijke aandoeningen vertonen. Voor een zeer aantrekkelijke prijs biedt CombiBreed de optimale combinatie van DNA-testen specifiek voor uw rashond. De CombiBreed pakketten worden op maat ingericht voor een specifiek ras. De CombiGen pakketten bieden een betaalbare controle van de algemene gezondheid van de (ras)populatie. Elk CombiGen pak-

ket is toegespitst op een bepaalde systeem-
aandoeningen en bevat meerdere DNA-testen.

DNA afnemen bij uw hond

DNA-testen kunnen worden uitgevoerd op DNA van elke hond van elke leeftijd. Monstername van DNA is eenvoudig uit te voeren met behulp van swabs of aanlevering van bloed of weefsel.

Voor het DNA onderzoek bij het Dr. van Haeringen Laboratorium kunnen swab sponsjes of bloed (EDTA of Heparine) worden ingezonden. Een swab is een staafje met daaraan een sponsje. Hiermee kan op eenvoudige en pijnloze wijze weefsel aan de binnenkant van de wang worden afgenomen. Dit kunt u zelf bij uw hond uitvoeren. Het afnemen van bloed moet door een dierenarts worden gedaan.

Met één swab- of bloedafname kunnen tegelijk meerdere (erfelijke) afwijkingen worden getest. Ook kan een test op een (erfelijke) afwijking gecombineerd worden met een DNA profiel voor afstamming. Deze combinaties bieden een schat aan informatie voor toekomstige (fok)doeleinden. De uitslag is onafhankelijk van het materiaal.

Heeft u nog vragen over de mogelijkheden van DNA-onderzoek bij Dr. van Haeringen Laboratorium en CombiBreed en CombiGen? Neem hiervoor contact op met het bestuur van uw rasvereniging. Of ga naar de website van Dr. van Haeringen Laboratorium, www.vhlgenetics.com.

Dr. van Haeringen Laboratorium

Dr. van Haeringen Laboratorium is een bekend, gecertificeerd en geaccrediteerd laboratorium, gespecialiseerd in DNA. VHL staat garant voor kwaliteit, service en know how en is uitgegroeid tot een internationaal gevestigde naam. VHL biedt haar opdrachtgevers research en routine testen met ruim 25 jaar ervaring. Door technologisch leiderschap verbeterd VHL voortdurend de technologie en apparatuur in het laboratorium.

Bij het Dr. van Haeringen Laboratorium vindt de typering van het DNA-profiel plaats conform de richtlijnen van de International Society for Animal Genetics (ISAG). De Fédération Cynologique internationale (FCI) streeft er naar dat alle aangesloten landen voor het DNA-profiel van fokdieren gebruik maken van deze standaard ISAG methode. Om afstammingscontrole mogelijk te maken hoeft dan niet per land opnieuw een ander profiel te worden aangemaakt, deze kan onderling worden gebruikt.

CombiBreed® en CombiGen® zijn geregistreerde merknamen van Dr. van Haeringen Laboratorium.

De dierenartsen- praktijk

Kees van Gorp

In deze rubriek stellen we graag een bijzondere praktijk aan u voor. De praktijken die we voorstellen zijn bezocht door de redactie of schrijver van de rubriek. Aan het verslag zit voor de club geen enkel financieel voordeel.

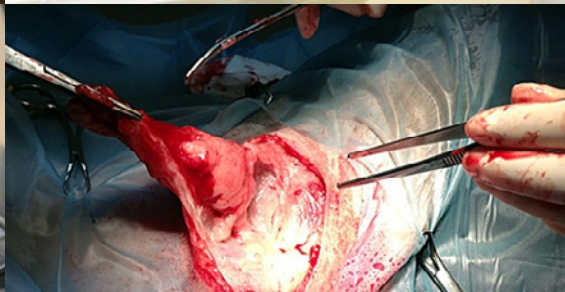
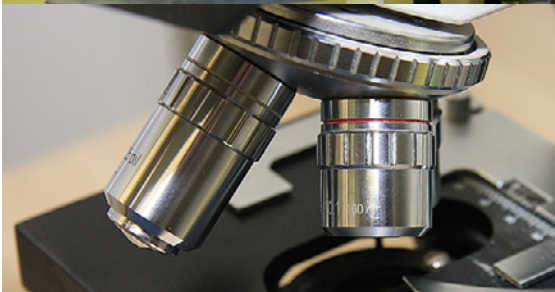
Dierenkliniek “den Heuvel” is gelegen aan de Oirschotseweg 113a in Best. De dierenkliniek is een sfeervolle ruim opgezette kliniek waar je jezelf echt thuis voelt. Het parkeerterrein is zéér ruim. De ontvangstbalie is goed bezet en het personeel hebben we als zeer vriendelijk ervaren. Men heeft een goed gecreëerde wachtkamer die verdeeld is in verschillende vakken en aanlegpunten voor de honden. Voor de wachtende klanten is er gratis koffie, thee en chocolademelk. Direct dus al de “Brabantse gastvrijheid”. Ruimte is er overal meer dan voldoende. Ondanks dat er vele behandelruimtes zijn heeft men niet het gevoel

dat er in een gigantisch groot gebouw terecht is gekomen. In de praktijk werken 5 dierenartsen, 4 dierenartsassistentes. Dierenkliniek ‘den Heuvel” werkt met zeer acceptabele prijzen. Iets wat natuurlijk ook niet onbelangrijk is.

Een kleine indicatie; officiële HD foto's voor een prijs van plm. € 70,-. Een röntgenopname inclusief consult kost €65,-, iedere vervolgoopname is €35,-.

De kliniek heeft een groot aantal fokkers in de klantenkring. De begeleiding is zeer goed. De progesteron- bepalingen kan men in een pakket nemen of per keer laten bepalen. De pakketten zijn zéér betaalbaar en men krijgt een gratis echo om de dracht vast te stellen. Een test kost ongeveer €45,-. Men betaald maximaal 4 bepalingen hierna zijn de bepalingen gratis! Iedere dag van de week kan men gebruik maken van de service voor

progesteron bepalingen, ook op zondag. Men analyseert het bloed zelf in de geavanceerde eigen bloedanalyse apparatuur.

Uniek is dat men beschikt over MRI scan, CT-scan, digitale röntgen en eigen laboratorium. Verder OK-ruimtes, verkoeverruimte, opname-ruimtes en nog veel meer. De kliniek heeft een prima site: www.dierenklinikdenheuvel.nl.

Het enige minpuntje wat we hebben gevonden is de extra toeslag van €15,- tijdens weekend behandelingen. Dit is voor mij raar; een pak melk kost bij Albert Heijn op maandag het zelfde als op zaterdag of zondag tijdens de normale openingstijden. Welliswaar rekent vrijwel iedere kliniek een verhoogt tarief in het weekend maar vreemd blijft het en zeker niet klantvriendelijk.

Als we dit minpuntje voor lief nemen kunnen we het een leuke zeer gastvrij ogende kliniek bezoeken. En zeker niet onbelangrijk waar kun je nog op vrije inloopuren terecht de meeste dierenklinieken werken nog uitsluitend op afspraak. Is dit klantvriendelijk? Den Heuvel is zeker klant en diervriendelijk!

Certificering in de rashondenfokkerij

Met een presentatie te Woudenberg bij CynoCampus hebben Anne-Greet van der Wal en Hanno Dijkhorst op 3 april 2014 de aftrap gegeven aan het certificeren van de rashondenfokkerij. Lang is uitgekeken naar dit moment: eerdere pogingen van de Raad van Beheer zoiets van de grond te krijgen leden helaas schipbreuk. Nu is er de Stichting CynoKeur – een onafhankelijke instantie, met een uitstekende verstandhouding met de van belang zijnde partijen in en buiten de kynologie – die dit gaat realiseren.

De Stichting CynoKeur is een initiatief van partijen en personen die de zorgvuldige rashondenfokkerij een warm hart toedragen en zelf uit de georganiseerde kynologie voortkomen. In de Stichting is juridische, kynologische, veterinaire, verzekeringstechnische en gedragskundige expertise gebundeld.

Wat is CynoKeur?

CynoKeur is het keurmerk voor de zorgvuldige rashondenfokker van de Stichting CynoKeur. Met dit keurmerk laat de fokker zien dat hij maatschappelijk verantwoord fokt.

Voor wie is CynoKeur?

CynoKeur is voor iedere rashondenfokker die fokt binnende normering van de Stichting CynoKeur. Voor certificeren maakt lidmaatschap van een rasvereniging niet uit, voldoen aan de in het ras geldende gezondheidsnormen is waar het bij certificeren om gaat. CynoKeur is er ook voor iedere pupkoper die op zoek is naar een zorgvuldig gefokte pup.

Waarom CynoKeur fokker worden?

Een CynoKeur fokker onderscheidt zich positief van fokkers die het zo nauw niet nemen met de gezondheid en het welzijn van de ouderdieren en hun pups. CynoKeur fokkers fok

ken in een juridisch veilige omgeving. Het certificeringssysteem beschermt hen tegen hoge aansprakelijkheidsclaims opgelegd door de rechter. Het gebruik van het CynoKeur koopcontract, en de benoeming van een onafhankelijke, terzake kundige Geschillencommissie, voorkomen een gang naar de rechter.

CynoKeur zal zich als belangenbehartiger van de zorgvuldige rashondenfokkerij sterk maken voor de positie en promotie van honden die gefokt zijn volgens de regelgeving van de Raad van Beheer, de rasvereniging en Stichting CynoKeur.

Het is belangrijk dat deze groep fokkers zich positief kan onderscheiden, omdat op dit moment rashonden en look-a-likes op één hoop worden gegooid.

CynoKeur zal, namens alle bij de Stichting aangesloten fokkers, de aandacht vestigen op rashonden die wel gefokt zijn met inachtneming van gezondheids- en welzijnsvereisten.

Waarom CynoKeur normering?

De Stichting CynoKeur heeft een basisnormering opgesteld, die dient ter bescherming van de fokkers. De kynologische werkelijkheid en de juridische werkelijkheid liggen op dit moment ver uit elkaar. Juridisch gezien is het (in rassen die op HD en/of ED worden onderzocht) niet meer te verdedigen om te fokken met honden waarbij een ernstige graad van HD of ED is vastgesteld, of om te fokken met honden die lijden aan een ernstige oogziekte. Om die reden hanteert CynoKeur een basisnormering, waaraan iedere gecertificeerde fokker moet voldoen.

Maatschappelijk Verantwoord

CynoKeur fokkers laten zien dat ze aantoonbaar serieus bezig zijn met gezondheid en welzijn. Dat ze hun kennels leiden met respect voor mens, rashond en maatschappij. Dat straalt positief af op hun imago.

Fokkers moeten voldoen aan de in het ras gebruikelijke gezondheidseisen (blijkend uit de fokreglementen van de betreffende rasverenigingen), inclusief de regels uit het Kynologisch Reglement van de Raad van Beheer.

Een CynoKeur fokker is het niet toegestaan te fokken met honden waarvan de HD uitslag D of E is, het fokken met honden met ED graad 2 en 3 is verboden, en de fokdieren moeten een ECVO test (ogen) ondergaan ter uitsluiting van de aandoeningen PRA, cataract en RD. De pups van een CynoKeur fokker ondergaan een speciale CynoKeur puppycontrole.

Waarom zou een fokker zich aanmelden als CynoKeur fokker?

- Omdat de zorgvuldige fokker zich kan onderscheiden van fokkers die het niet zo nauw nemen met de gezondheid en het welzijn van hun honden.
- Omdat CynoKeur een juridisch veilige omgeving biedt om te fokken.
- Omdat CynoKeur aan de media en pupkopers duidelijk kan maken wat zorgvuldige rashondenfokkers zijn.
- Omdat CynoKeur fokkers het imago van de rashond verbeteren.
- Omdat pupkopers dan kunnen kiezen voor een zorgvuldig gefokte pup.
- Omdat zorgvuldige fokkers in een oogopslag herkenbaar zijn aan het logo.
- Omdat de belangen van de zorgvuldige rashondenfokkers worden behartigd door de Stichting CynoKeur.

- Omdat CynoKeur zorgt voor informatie aan de pupkopers over de zorgvuldige rashondenfokkerij.
- Omdat CynoKeur scholing verzorgt voor de fokkers.

Gecertificeerde fokkers voldoen minimaal aan:

- Fokken binnen de regelgeving van de rasverenigingen en de Raad van Beheer.
- Fokken met een teef die is onderzocht en goedgekeurd.
- Fokken met inachtneming van de basisnormering van CynoKeur.
- Gecontroleerde en dooreendierenarts goedgekeurde pups.
- Fokkers worden geschoold door middel van presentaties en lezingen.
- Fokkers kunnen een positieve locatiecontrole verklaring overleggen.
- Fokkers kunnen zichzelf en hun pups verzekeren (optioneel).

Om het CynoKeur te mogen voeren is een jaarlijkse contributie verschuldigd, en een bijdrage per pup. De details en de prijzen zijn te vinden op de website, www.cynokeur.nl

Er is toekomst voor traditie, er is toekomst voor het cultureel erfgoed dat de rashondenfokkerij nu eenmaal is.

Maatschappelijk verantwoord fokkende fokkers: sluit u aan! www.cynokeur.nl

Berichten van het bestuur

Er moet veel gebeuren. Dat krijg je; als je een vereniging opricht. We willen u o.a. middels dit ledencontactblad ook op de hoogte houden van ontwikkelingen in de vereniging. Over de status van de aanmelding en erkenning bij de Raad van Kynologisch Beheer, puppybemiddeling vanuit de vereniging, fokreglementen, keuringen en speciale activiteiten.

De eerste periode van onze vereniging staat natuurlijk in het teken van allerlei formele kwesties en van werving van leden. We proberen de officiële formaliteiten tot een minimum te beperken en vooral aan de slag te gaan met de reden waarom we elkaar allemaal gevonden hebben: onze honden!

We hebben plannen voor een gezellige clubdag waarin we ons als bestuur graag aan u voorstellen. We hebben ook ideeën over allerlei activiteiten, zoals een speurdag en een fotoshoot.

We willen u ook oproepen zelf actief te zijn. U kunt misschien een rol spelen bij de organisatie van een keuring of u heeft ideeën voor een wandelroute die we met de club kunnen lopen.

Meld u zich vooral bij ons als u ideeën, plannen of organisatietalenten heeft. We gaan een vereniging van actieve leden worden, die gezelligheid niet schuwen!

Kijkt u ook regelmatig even op de website **www.hovawartvereniging.nl**

Ons ledencontactblad komt 4 maal per jaar uit, maar u gaat het ons vast vergeven als we dat in de eerste periode niet helemaal waar kunnen maken.

Op de website kunnen we u van actuele informatie voorzien. U kunt zich ook melden voor onze laatste-nieuws e-mails. Als u zich voor deze mailservice opgeeft houden we u actief op de hoogte van activiteiten en andere verenigingskwesties.

Met een vriendelijke groet aan u allen
Het bestuur van de Hovawart Vereniging
Nederland.

juni 2014

Bláffen!

Heeft u iets nodig? Iets over? Iets te melden? Maak lawaai!

Trainingsweek 214

Ook in 2014 komt er weer een trainingsweek bij Kynocentrum Tilburg. De trainingsweek zal van 4 tot en met 8 aug zijn! Bij de vooraankondiging bleek de belangstelling al groot dus meldt u zich daarom snel aan. De trainingsweek zal een zeer vol programma hebben wat voor de niet-pups in het teken van de Breitensport en VZH (verkeerszekere hond) zal staan. Verder veel trainingen en socialisering met pups. De lessen in de trainingsweek worden door Kees en Kamila verzorgd. Er wordt een vergoeding gevraagd van € 120,- per hond voor de cursus. De tweede (en volgende) hond kost € 80,- per hond. Alle maaltijden worden tegen acceptabele prijzen verzorgd. www.kctilburg.nl

---

UV met de Hovawart

De Hovawart hoort een echte werkhond te zijn. Dit betekent dat de Hovawart een hond is die geschikt is voor de africhtingssport. Hij is veelzijdig en dient een goede conditie te hebben. Er zijn speciale conditie examens ofwel Uithoudings Vermogen examens. Wij trainen voor dit OFFICIEEL examen en wij organiseren in het najaar een examen! Kijk op onze site of beter nog: doe mee! www.kctilburg.nl

---

Rabies

Let op! Gaat u op vakantie met uw Hovawart? Naar het buitenland? Besef goed dat inenten tegen hondsdolheid dan verplicht is! Voor u het weet treft u in België een veldwachter die u geen bewijs van inenting kunt tonen. Laat u niet verrassen! Vaccineer op tijd.

Mooi verhaal

Bijdragen voor het ledencontactblad zijn altijd welkom! Mooie verhalen, leuke ontmoetingen, bijzondere ervaringen. Het kan zijn dat we uw teksten wat redigeren maar we omarmen uw bijdrage met een grote glimlach! Stuur naar: redactiehovawartvereniging@gmail.com